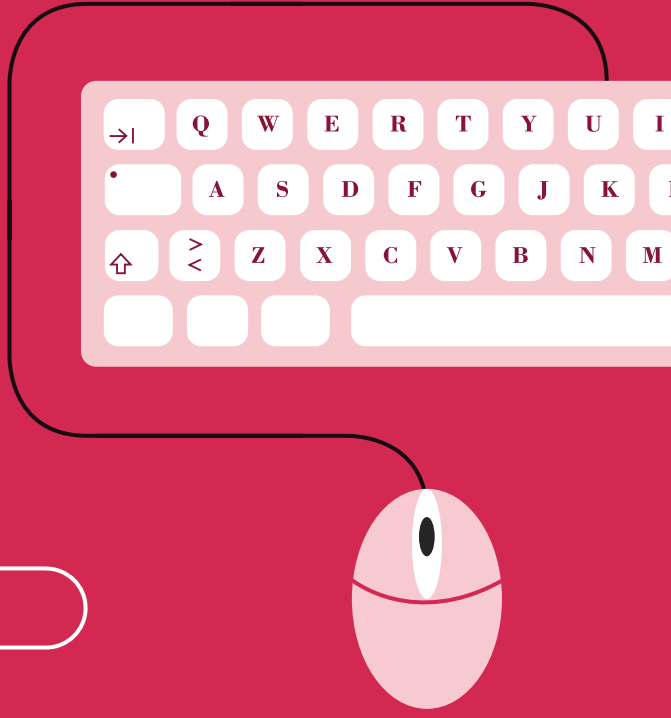
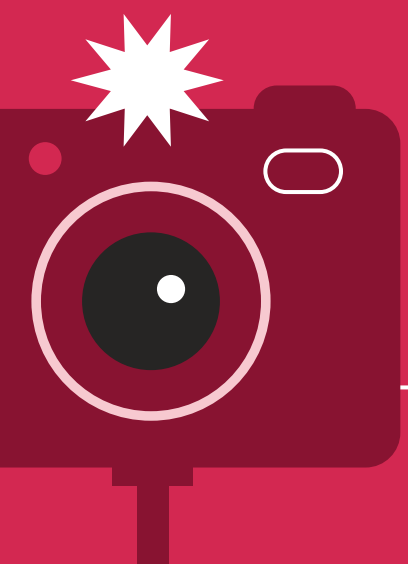

Att publicera på Internet

Att publicera på Internet

Radio- och TV-verket är en myndighet inom medieområdet. Verket ger tillstånd för marksänd TV (utom för public service-företagen), närradio, privat lokalradio och för tillfällig sändningsverksamhet. Verket förordnar också lokala kabelsändarföretag.

Radio- och TV-verket registrerar alla som bedriver sändningsverksamhet enligt radio- och TV-lagen samt vilken beteckning de använder för sina sändningar. Verket har också till uppgift att registrera utgivare för närradio-, lokalradio- och kabelsändningar och för tillfälliga sändningar samt utgivare för databaser. Dessutom handlägger verket ärenden om avgifter för lokalradio. För webbplatser m.m. utfärdar verket utgivningsbevis.

Radio- och TV-verket följer även medieutvecklingen och informerar om den via rapporter och genom verkets webbplats. Bevakningen fokuserar på radio, TV, branschstruktur och mediepolitik.

Radio- och TV-verket 2008

ISBN 978-91-85229-25-3

Skribenter: Therese Köster och Karin Sjödin

Grafisk form: Karin Sjödin

Illustration: Johnny Dyrander

Tryck: Edita, Västerås december 2008

Distribution: Radio- och TV-verket, 08-606 90 80

Innehåll

Inledning	4
Vad innebär grundlagsskyddet?	4
Vad kan grundlagsskyddas?	4
Grundlagsskydd för webbplatser	5
Grundlagsskydd för webbsändningar	5
Databaser – webbplatser m.m.	6
Vad är en databas?	6
Utgivningsbevis eller databasanmälan?	6
Utgivningsbevis för databas	6
Databasanmälan	10
Skyldigheter – databaser	12
Diskussionsforum, gästböcker etc.	13
Webbsändningar	15
Webbradio och webb-TV	15
E-posttidning m.m.	15
Skyldigheter – webbsändningar	16
Utgivare	17
Ansvar	19
Personuppgifter	21
Upphovsrätt	22
Lagar	24

Inledning

På samma sätt som yttrandefriheten i t.ex. radio, TV och tryckta tidningar skyddas genom grundlagarna kan yttrandefriheten skyddas vid publicering på Internet.

I det här häftet kan du läsa om vad grundlagsskyddet för yttrandefrihet vid publicering på Internet innebär, vilka former av publicering det omfattar och vad som krävs för att få ett sådant skydd.

Vad innebär grundlagsskyddet?

Att något som publiceras på Internet har grundlagsskydd innebär att det omfattas av reglerna i yttrandefrihetsgrundlagen.

Grundlagsskydd innebär bl.a. att

- myndigheter inte får förhandsgranska eller försvåra publiceringen (censurförbud)
- personuppgiftslagen (PuL) inte gäller om tillämpningen av PuL strider mot yttrandefrihetsgrundlagen
- särskilda ansvarsregler gäller för yttrandefrihetsbrott som begås genom publiceringen
- det endast är en person, utgivaren, som ansvarar för det som publiceras
- meddelare har rätt att vara anonyma, myndigheter inte får efterforska deras namn samt att personer som är verksamma på redaktionen inte får avslöja meddelarens identitet.

Vad kan grundlagsskyddas?

Två olika former av publiceringar på Internet kan omfattas av grundlagsskyddet:

- databaser (vanligtvis webbplatser)
- webbsändningar (webbradio, webb-TV och e-posttidningar).

Grundlagsskydd för webbplatser

Massmedieföretag *kan* ha ett automatiskt grundlagsskydd av sin webbplats och ska i dessa fall göra en *databasanmälan*. Det innebär att man anmäler databasens namn och utgivare till Radio- och TV-verket. Övriga kan få grundlagsskydd genom att söka ett *utgivningsbevis* hos Radio- och TV-verket.

Grundlagsskydd för webbsändningar

Sändningar på Internet *kan* omfattas av automatiskt grundlagsskydd och man ska då anmäla utgivare och sändningsbeteckning till Radio- och TV-verket.

Läs mer här:

Webbplatser etc. tillhandahållna av andra än massmedieföretag	s. 6
Webbplatser etc. tillhandahållna av massmedieföretag	s. 10
Webbsändningar	s. 15

Ansökan om utgivningsbevis för databas, databasanmälan och anmälan av webbsändningar görs på blanketter som kan beställas från Radio- och TV-verket eller laddas ner från www.rtvv.se. Blanketterna innehåller anvisningar för hur de ska fyllas i och information om vilka handlingar som ska skickas med.

Databaser – webbplatser m.m.

Vad är en databas?

Databaser kan omfattas av grundlagsskyddet i yttrandefrihetsgrundlagen, närmare bestämt av den s.k. databasregeln (1 kap. 9 §). *Databas* är det begrepp som används i grundlagen, men det är inte det tekniska begreppet databas som avses. Databas enligt yttrandefrihetsgrundlagen syftar i stället på en sammanhållen produkt som publiceras på Internet. En databas kan t.ex. vara en webbplats.

Utgivningsbevis eller databasanmälan?

I yttrandefrihetsgrundlagen görs en uppdelning mellan databaser som tillhandahålls av någon som också driver annan grundlagsskyddad verksamhet (massmedieföretag) och databaser som tillhandahålls av någon som *inte* driver någon annan grundlagsskyddad verksamhet.

Massmedieföretag *kan* ha ett automatiskt grundlagsskydd och är i dessa fall skyldiga att anmäla utgivare och namn på sin databas (*databasanmälan*, se s. 10). Övriga kan få grundlagsskydd för sina databaser genom att ansöka om utgivningsbevis (se nedan).

Utgivningsbevis för databas

Utgivningsbevis kan utfärdas för databaser som uppfyller de krav som framgår av yttrandefrihetsgrundlagen. Vad som publiceras, i vilket syfte publiceringen sker och vem som står bakom publiceringen har ingen betydelse för bedömningen om utgivningsbevis kan utfärdas.

Utgivningsbevis kan utfärdas även om databasen ännu inte är uppstartad. Databasen måste dock startas upp inom sex månader från det att utgivningsbeviset har utfärdats, annars kan utgivningsbeviset återkallas.

Vem kan få utgivningsbevis?

Fysiska och juridiska personer, t.ex. privatpersoner, företag, organisationer och myndigheter, kan få utgivningsbevis. Även utländska medborgare och företag kan få utgivningsbevis.

Ett massmedieföretag, som kan ha grundlagsskydd för sin databas enligt de särskilda reglerna som gäller dem (se s. 10), kan också söka utgivningsbevis för samma databas. Fördelen med ett utgivningsbevis jämfört med en databasnamnämnan är att man med utgivningsbeviset får ett myndighetsbeslut på att grundlagen gäller för webbplatsen.

Hur söker man utgivningsbevis?

Ansökan om utgivningsbevis görs hos Radio- och TV-verket på blanketten *Ansökan om utgivningsbevis för databas*. Blanketten kan beställas från verket eller hämtas på www.rtvv.se.

Förutsättningar för att få utgivningsbevis

Utgivningsbevis kan endast utfärdas om databasen

1. tillhandahålls på särskild begäran
2. är väl avgränsad och framstår som *en* databas
3. bara kan ändras av den som driver verksamheten
4. tillhandahålls allmänheten
5. har anknytning till Sverige
6. har en behörig utgivare utsedd
7. har ett namn som innehåller ett domännamn
8. har ett namn som inte är förväxlingsbart med namnet på en annan databas som finns registrerad hos Radio- och TV-verket.

Dessutom ska ansökningsavgiften ha betalats in för att ansökan ska behandlas.

Här följer närmare förklaringar av vad som menas med dessa förutsättningar.

1. Databasen ska tillhandahållas på särskild begäran

Utgivningsbevis kan utfärdas för databaser där innehållet tillhandahålls via elektromagnetiska vågor, antingen

a) *direkt* på särskild begäran, dvs. informationen överförs direkt då användaren klickar på en länk på en webbsida eller på annat sätt gör ett urval av information i en databas *eller*

b) *indirekt* på särskild begäran, dvs. den information som användaren efterfrågar i databasen överförs till användaren i form av en tryckt bok, CD-skiva eller annan teknisk upptagning som framställs särskilt på användarens begäran och skickas till beställaren (s.k. beställtjänst eller on-demand-tjänst).

Dessutom kan utgivningsbevis utfärdas för s.k. push-tjänster där man i förväg kommer överens med prenumeranterna (allmänheten) om att skicka ut information som överförs direkt ur en sådan databas som avses i punkterna a och b. Det kan t.ex. vara regelbundna utskick av e-postmeddelanden med skraddarsytt innehåll efter beställarens önskemål för nyhetsbevakning.

2. Databasen ska vara väl avgränsad och framstå som *en* databas

Databasen ska framstå som en sammanhållen produkt för användaren, vilket betyder att samtliga sidor ska ha en gemensam layout med t.ex. enhetliga sidfötter och menyer. Att databasens namn syns på alla webbsidor som ingår i databasen har en sammanhållande effekt, men är inte ensamt avgörande för att databasen ska framstå som en sammanhållen produkt.

Om det finns några delar i databasen som inte kan omfattas av grundlagsskyddet ska dessa noga avgränsas från den övriga databasen.

3. Det får inte vara möjligt för någon annan än den som driver verksamheten att ändra innehållet i databasen.

Inga diskussionsforum, kommentarsfunktioner eller liknande tjänster där användarna kan lägga in meddelanden utan att dessa först granskas och godkänns av den som driver verksamheten (s.k. *omodererade tjänster*) får förekomma i databasen.

Anledningen till att databasen inte får innehålla något som någon annan än den som driver verksamheten själv har lagt in är att utgivaren ska kunna stoppa sådant som han/hon inte vill ta ansvar för.

Det finns ändå vissa möjligheter att kombinera en grundlagsskyddad databas med omodererade tjänster, men det förutsätter en tydlig avgränsning mellan databasen och den omodererade tjänsten (se s. 14).

S.k. *modererade tjänster*, där varje inskickat meddelande granskas och godkänns manuellt innan det publiceras, utgör inget hinder mot utfärdande av utgivningsbevis.

4. Databasen ska tillhandahållas allmänheten

Databasen ska tillhandahållas allmänheten, vilket betyder att den ska vara tillgänglig för i princip vem som helst som önskar ta del av den.

Med allmänheten avses en vid och/eller öppen krets av mottagare som inte är bestämd i förväg. Allmänheten kan alltså utgöras av en relativt sluten grupp om den är tillräckligt stor. På samma sätt kan en liten mottagarkrets utgöra allmänheten om den är helt öppen för ytterligare mottagare.

Databasen anses vara tillgänglig för allmänheten även om det krävs abonnemang, registrering eller liknande, förutsatt att allmänheten kan teckna abonnemang eller registrera sig.

5. Databasen ska ha anknytning till Sverige

Utgivningsbevis kan endast utfärdas för databaser om ”överföringarna utgår från Sverige”, vilket betyder att databasen ska ha anknytning till Sverige. Anknytningen är beroende av flera faktorer, men den viktigaste är att redaktionen eller motsvarande finns i Sverige och att de redaktionella besluten fattas i Sverige. Att databasen är lagrad på en server utanför Sverige har mindre betydelse.

6. En behörig utgivare ska vara utsedd

Den som driver verksamheten måste ha utsett en utgivare som uppfyller behörighetskraven för utgivare. Utgivaren får inte vara satt i konkurs eller stå under förvaltare, ska vara myndig och bosatt i Sverige. Utgivaren måste också själv ha åtagit sig uppdraget. Läs mer om utgivare på s. 17.

7. Databasen ska ha ett namn som innehåller ett domännamn

För att ett utgivningsbevis ska kunna utfärdas krävs att den sökande har angivit ett namn på databasen som innehåller ett domännamn eller en liknande adress.

8. Databasens namn får inte vara förväxlingsbart med namnet på en annan registrerad databas

Namnet på databasen får inte vara sådant att det finns risk för att det lätt kan förväxlas med namnet på en databas som redan finns registrerad hos Radio- och TV-verket.

Observera att utgivningsbeviset inte ger något heltäckande namnskydd för databasens namn. Ett utgivningsbevis hindrar bara att någon annan kan få ett utgivningsbevis för en databas med ett förväxlingsbart namn. Massmedieföretag kan fortfarande göra en databasanmälan för en databas med samma eller förväxlingsbart namn som en databas med utgivningsbevis.

Ansökningsavgift

Ansökningsavgiften (f.n. 2 000 kr) måste vara inbetald för att Radio- och TV-verket ska behandla ansökan. Om ansökan avslås och utgivningsbeviset inte beviljas betalas inte avgiften tillbaka. Radio- och TV-verket avslår inte ansökningar utan att först kontakta den sökande för att diskutera nödvändiga ändringar.

En avgift (f.n. 2 000 kr) tas även ut för ändring av databasens namn, tekniska förutsättningar och ort från vilken överföringar utgår.

Hur länge gäller ett utgivningsbevis?

Ett utgivningsbevis gäller i tio år. Efter den perioden kan man ansöka om att få beviset förnyat. För en sådan ansökan tas en ny ansökningsavgift ut.

Utgivningsbevis kan återkallas

Radio- och TV-verket kan återkalla ett utgivningsbevis. Det kan ske om databasen inte längre uppfyller de förutsättningar som gäller för utfärdandet av utgivningsbevis (se s. 7). Om utgivningsbevis har utfärdats för en databas med ett förväxlingsbart namn (se s. 9) kan utgivningsbeviset återkallas senast sex månader efter utfärdandet. Dessutom kan utgivningsbeviset återkallas om databasen inte har publicerats efter sex månader från utfärdandet eller om den som driver verksamheten meddelar att verksamheten har upphört.

Databasanmälan

För databaser som tillhandahålls av någon som också driver annan grundlagsskyddad verksamhet *kan* grundlagsskyddet gälla automatiskt och det krävs ingen ansökan om utgivningsbevis. Annan grundlagsskyddad verksamhet kan t.ex. vara sändning av radioprogram eller utgivning av tryckt periodisk skrift. De som omfattas av den här regeln kallas här för massmedieföretag, men behöver inte alltid vara företag utan kan vara föreningar, privatpersoner m.m.

Om databasen omfattas av det automatiska grundlagsskyddet ska man anmäla databasens namn och utgivare till Radio- och TV-verket. Detta kallas för att göra en *databasanmälan* (se s. 12).

Vad är ett massmedieföretag?

De som omfattas av det automatiska grundlagsskyddet enligt databasregeln kan delas upp i tre kategorier:

- Redaktion för tryckt periodisk skrift, radio- eller TV-program. En tryckt periodisk skrift är en skrift som kommer ut med minst fyra nummer per år och har ett utgivningsbevis från Patent- och registreringsverket.
- Bok- och musikförlag, tryckerier m.fl., dvs. "företag för yrkesmässig framställning av tryckta eller därmed enligt tryckfrihetsförordningen jämställda skrifter eller av tekniska upptagningar". Med tekniska upptagningar menas CD- och DVD-skivor m.m.
- Nyhetsbyråer som förmedlar nyheter till andra massmedier.

Förutsättningar

Förutsättningarna för att en databas ska omfattas av det automatiska grundlagsskyddet är i stora delar desamma som för databaser med utgivningsbevis, förutom att det inte ställs samma krav på anknytning till Sverige (även utländska databaser kan omfattas av databasanmälan). Det ställs inte heller något krav på att namnet på databasen inte får vara förväxlingsbart med ett tidigare registrerat namn.

Grundlagsskydd för ett massmedieföretags databas förutsätter att databasen

1. tillhandahålls på särskild begäran
2. är väl avgränsad och framstår som *en* databas
3. bara kan ändras av den som driver verksamheten
4. tillhandahålls allmänheten.

På s. 7–9 förklaras punkterna 1–4.

För de som sänder radio eller TV eller ger ut en tidning med utgivningsbevis förutsätter grundlagsskyddet att samma redaktion som skapar innehållet till radio-/TV-programmen/tidningen också skapar innehållet till databasen. Databasen behöver däremot inte ha samma innehåll eller utgivare som den övriga verksamheten.

Anmälan

Ett massmedieföretag som tillhandahåller en databas som uppfyller förutsättningarna för att omfattas av det automatiska grundlagsskyddet är skyldigt att anmäla databasens utgivare och namn till Radio- och TV-verket. Namnet ska innehålla ett domännamn eller en liknande adress.

Anmälan av databasens namn och utgivare görs på blanketten *Databasanmälan* som kan beställas från Radio- och TV-verket eller hämtas på www.rttv.se.

Vid en databasanmälan gör Radio- och TV-verket ingen prövning om anmälaren är ett massmedieföretag och om den anmälda databasen uppfyller de krav som ställs i grundlagen utan registrerar bara de anmälda uppgifterna. Anmälaren måste alltså själv göra den bedömningen.

Skyldigheter – databaser

Den som driver en grundlagsskyddad databas, antingen med stöd av ett utgivningsbevis eller som ett s.k. massmedieföretag med automatiskt grundlagsskydd, har vissa skyldigheter. Skyldigheterna påverkar i och för sig inte grundlagsskyddet men är i de flesta fallen straffsanktionerade.

Dokumentera innehållet

Innehållet i en databas ska sparas i sex månader efter det att informationen togs bort.

Yttrandefrihetsgrundlagen bygger på att ingripanden mot eventuella yttrandefrihetsbrott endast får ske efter publiceringen. För att sådana ingripanden ska vara möjliga måste det publicerade materialet sparas så länge brottet inte är preskriberat, dvs. i sex månader. Justitiekanslern har under den tiden rätt att kräva in dokumentationen.

Huvudregeln är att varje ändring i databasen ska sparas, även om det måste göras flera gånger per dag. Informationen kan sparas digitalt eller genom utskrifter i pappersform.

Utse och anmäla utgivare

Den som driver verksamheten är skyldig att se till att det *alltid* finns en behörig utgivare för verksamheten och att anmäla honom/henne till Radio- och TV-verket. Det betyder att om utgivaren avgår eller blir obehörig, t.ex. satt i personlig konkurs, är den som driver verksamheten skyldig att omgående utse och anmäla en ny utgivare.

Ange vissa uppgifter på webbplatsen

På webbplatsen ska följande ursprungsuppgifter anges:

- databasens namn
- utgivarens namn
- ev. ställföreträdande utgivare om han/hon tjänstgör i stället för utgivaren
- vem som har utsett utgivaren.

Uppgifterna ska vara lättillgängliga, tydliga och anges i anslutning till varandra.

Anmäla förändringar i verksamheten (gäller endast utgivningsbevis)

Den som har ett utgivningsbevis för en databas är skyldig att anmäla förändringar i verksamheten som kan innebära att förutsättningar för utgivningsbeviset inte längre finns (se s. 7). Skyldigheten gäller även att anmäla förändringar av databasens namn, vem som driver verksamheten och varifrån verksamheten drivs.

Diskussionsforum, gästböcker etc.

Omodererade diskussionsforum har inte grundlagsskydd

Databaser som innehåller delar där innehållet kan ändras av någon annan än den som driver verksamheten omfattas inte av grundlagsskyddet. Anledningen är att utgivaren då inte har någon möjlighet att förhandsgranska materialet. Det kan handla om tjänster som tillåter att användarna, externa informationsleverantörer eller andra kan påverka innehållet så det blir direkt tillgängligt för andra användare (s.k. omodererade tjänster). Exempel på sådana tjänster är diskussionsforum, kommentarsfunktioner och gästböcker.

Modererade diskussionsforum kan få grundlagsskydd

Om däremot varje inlägg eller meddelande kontrolleras och godkänns innan det blir tillgängligt för andra användare (s.k. modererad tjänst) är det möjligt att utfärda utgivningsbevis. Det förutsätter att kontrollen görs manuellt och före publiceringen. Ett diskussionsforum där en moderator i efterhand kontrollerar och eventuellt tar bort meddelanden är alltså inte tillåtet i en databas med utgivningsbevis.

Lyft ut det omodererade diskussionsforumet

Innehåller databasen en sådan otillåten tjänst som beskrivits ovan så diskvalificerar det hela databasen från utgivningsbevis eftersom utgivningsbeviset utfärdas för hela databasen och aldrig för delar av den.

Om man har en omodererad tjänst och vill ha ett utgivningsbevis så måste den omodererade tjänsten skiljas av på ett sådant sätt att den för användaren framstår som en egen databas. Ett sådant avskiljande kan t.ex. ske genom avvikande layout och att tjänsten öppnas i ett nytt fönster i webbläsaren. Användarna av den omodererade tjänsten bör bli informerade om att de själva ansvarar för sina inlägg.

Lagen om ansvar för elektroniska anslagstavlor

Diskussionsforum och liknande som inte har grundlagsskydd kan omfattas av lagen om ansvar för elektroniska anslagstavlor. Med en elektronisk anslagstavla menas en tjänst som förmedlar elektroniska meddelanden. Den som driver en sådan tjänst har enligt denna lag vissa skyldigheter:

- Informationsskyldighet – dvs. skyldighet att lämna information till var och en som ansluter sig till tjänsten om sin identitet och i vilken utsträckning inkomna meddelanden blir tillgängliga för andra användare.
- Uppsiktsskyldighet – dvs. skyldighet att hålla sådan uppsikt över tjänsten som skäligen kan krävas med hänsyn till omfattningen och inriktningen av verksamheten.
- Skyldighet att hindra spridning av brottsliga meddelanden – dvs. skyldighet att ta bort meddelanden från forumet eller på annat sätt förhindra vidare spridning av meddelanden om innehållet i dem uppenbarligen är sådant som avses med uppvigling, hets mot folkgrupp, barnpornografibrott, olaga våldsskildring eller om det är uppenbart att användaren har gjort intrång i upphovsrätten.

Webbsändningar

Webbradio och webb-TV

Traditionella radio- och TV-sändningar omfattas automatiskt av grundlagsskyddet i yttrandefrihetsgrundlagen. Även sändningar på Internet kan omfattas av det automatiska grundlagsskyddet.

Vilka webbsändningar omfattas av grundlagsskyddet?

Om en sändning av ett radio- eller TV-program sker via Internet i *direktsändning* eller som en uppspelning av programmet *på tider som sändaren bestämmer* omfattas programmet automatiskt av grundlagsskyddet i yttrandefrihetsgrundlagen. En förutsättning är att sändningen riktas till allmänheten. Sändningen anses vara riktad till allmänheten även om det krävs abonnemang, registrering eller liknande, förutsatt att allmänheten kan teckna abonnemang eller registrera sig. Läs vad som menas med allmänheten på s. 9.

Om man däremot gör video- eller ljudklipp tillgängliga för *nedladdning* på en webbplats är de inte att betrakta som grundlagsskyddade sändningar. En sådan tjänst *kan* i stället omfattas av reglerna om databaser (se föregående kapitel om utgivningsbevis och databasanmälan).

Anmälan

Om webbsändningarna omfattas av grundlagsskyddet är man skyldig att anmäla sändningsverksamhet, beteckning och utgivare till Radio- och TV-verket. Använd blanketten *Anmälan av webbsändningar* som kan beställas från verket eller hämtas på www.rtvv.se.

E-posttidning m.m.

Massutskick av e-post (e-posttidningar) till allmänheten kan omfattas av yttrandefrihetsgrundlagens regler om radioprogram och får i sådana fall ett automatiskt grundlagsskydd.

E-posttidningar omfattas av grundlagsskydd om

- utskicket är riktat till allmänheten, dvs. i princip vem som helst kan ta del av innehållet (se s. 9)

- det är samma meddelande som skickas ut samtidigt till allmänheten. Det innebär bl.a. att användarna inte får ha möjlighet att skraddarsy meddelandena och att utskicket ska göras vid ett tillfälle som bestäms av avsändaren.

Anmälan

Om utskicket omfattas av grundlagsskyddet är man skyldig att anmäla sändningsverksamhet, beteckning och utgivare till Radio- och TV-verket. Använd blanketten *Anmälan av webbsändningar* som kan beställas från verket eller hämtas på www.rtvv.se.

Skyldigheter – webbsändningar

Den som sänder webb-TV eller webbradio eller gör utskick av e-posttidningar har vissa skyldigheter:

Spara sändningen

Innehållet i sändningen (radio- eller TV-programmet, e-postmeddelandet) ska sparas i sex månader efter sändningen.

Yttrandefrihetsgrundlagen bygger på att ingripanden mot eventuella yttrandefrihetsbrott endast får ske i efterhand, dvs. efter publiceringen. För att sådana ingripanden ska vara möjliga måste det publicerade materialet sparas så länge brottet inte är preskriberat, dvs. i sex månader. Justitiekanslern har rätt att kräva in dokumentationen.

Utse och anmäla utgivare

Med grundlagsskyddet följer en skyldighet för den som driver verksamheten att se till att det *alltid* finns en behörig utgivare för verksamheten och att anmäla honom/henne till Radio- och TV-verket. Det betyder att om utgivaren avgår eller blir obehörig, t.ex. satt i personlig konkurs, är det den som driver verksamheten som är skyldig att omgående utse och anmäla en ny utgivare. Om en behörig utgivare inte är utsedd faller utgivarens ansvar i stället på den som skulle ha utsett en utgivare.

Utgivare

Varje grundlagsskyddad databas eller webbsändning ska ha en utgivare utsedd och anmäld. Det är utgivaren om ensam bär ansvaret för det som publiceras i databasen eller sändningen. Läs mer om utgivarens ansvar på s. 19.

Vem utser utgivaren?

Den som driver den grundlagsskyddade verksamheten med databasen eller sändningarna är skyldig att utse och anmäla en utgivare. Med ”den som driver verksamheten” menas innehållsleverantören och inte den som endast medverkar med den tekniska sändningskapaciteten.

Vem kan vara utgivare?

Utgivare kan man vara om man

- är bosatt i Sverige
- är myndig
- inte är försatt i konkurs
- inte har förvaltare (enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken).

Utgivaren ska ha befogenhet att ensam bestämma över det som ska publiceras. Den som ska fungera som utgivare ska alltså ha en praktisk möjlighet att granska det som ska publiceras. Även om utgivaren väljer att delegera viss granskning till medarbetare är det alltid han/hon som ensam bär ansvaret.

Ställföreträdande utgivare

Utgivaren får utse en eller flera ställföreträdare som kan ersätta honom/henne under kortare perioder då han/hon inte kan fungera som utgivare, t.ex. vid längre utlandsvistelser eller sjukfrånvaro. Den som ska vara ställföreträdande utgivare ska uppfylla samma krav som utgivaren och vara godkänd av den som driver verksamheten. Dessutom ska utgivaren anmäla den ställföreträdande utgivaren till Radio- och TV-verket.

För att ansvaret ska gå över till den ställföreträdande utgivaren krävs att han/hon anges i databasen/sändningen som tjänstgörande utgivare. Om utgivarens uppdrag av någon anledning upphör, upphör även uppdraget som ställföreträdare.

Hur upphör utgivarens uppdrag?

Ett uppdrag som utgivare kan återkallas av den som utsett utgivaren. En utgivare kan även själv avsäga sig sitt uppdrag. Uppdraget upphör också om utgivaren inte längre kan vara utgivare. Om en utgivares uppdrag upphör måste en ny utgivare utses och anmälas till Radio- och TV-verket.

Hur anmäler man en utgivare?

Anmälan av utgivare görs på en blankett som kan beställas från Radio- och TV-verket eller hämtas på www.rtvv.se.

Ansvar

Utgivarens ansvar

Utgivarens ansvar är begränsat till de yttrandefrihetsbrott som finns uppräknade i grundlagen. I uppräknningen ingår bl.a. hets mot folkgrupp, förtal, uppvigling, olaga våldsskildring, olaga hot, övergrepp i rättsak och offentliggörande av sekretessbelagd handling.

Utgivarens ansvar är ”strikt” på det sättet att han/hon anses ha haft kunskap om allt som har publicerats på webbplatsen eller i en webbsändning. Endast under extrema förhållanden kan utgivaren undgå sitt ansvar.

Ett eventuellt skadeståndsanspråk för ett yttrandefrihetsbrott kan utkrävas av såväl utgivaren som av den som driver verksamheten.

Ansvar för den som driver verksamheten

Den som driver verksamheten med en grundlagsskyddad databas eller webbsändning kan i vissa fall själv få bära utgivaransvaret. Den som driver verksamheten ansvarar

- om någon behörig utgivare inte har utsetts
- om utgivaren är utsedd för skens skull
- om utgivaren inte har full befogenhet
- om uppgifter om utgivare inte anges på webbsidan.

Den som driver verksamheten bär också ansvaret för s.k. ordningsföreskrifter, t.ex. att anmäla utgivare och att spara innehållet (se s. 12–13 och 16), samt för alla andra skyldigheter som gäller vid sidan av yttrandefrihetsgrundlagen, t.ex. regler om marknadsföring.

Utgivaransvar för livesändningar på Internet

När det gäller program som direktsänds på Internet får den som ska utse utgivare besluta att, i stället för utgivaren, var och en som framträder i programmet själv ska svara för yttrandefrihetsbrott som han/hon begår. Beslutet ska före sändningen meddelas de berörda och antecknas i ett särskilt register hos den som bedriver sändningsverksamheten.

För att beslutet ska vara giltigt måste anteckningen innehålla uppgifter om namn, födelse- och bostadsadress för alla som omfattas av med beslutet. Ett utdrag ur registret ska skickas in till Radio- och TV-verket så fort ett beslut har antecknats i det.

För den som känner sig kränkt på Internet

Om man anser sig ha blivit kränkt av något som har publicerats på en grundlagsskyddad databas eller i en grundlagsskyddad webbsändning kan man föra talan om *förtal* mot utgivaren. Justitiekanslern är ensam åklagare i yttrandefrihetsmål, men tar endast i undantagsfall upp åtal som handlar om förtal. Det finns möjlighet att driva enskilt åtal.

Justitiekanslern

Box 2308

103 17 Stockholm

Tfn 08-405 10 00

registrator@jk.se

www.jk.se

Radio- och TV-verket har ingen möjlighet att återkalla ett utgivningsbevis eller på annat sätt påverka grundlagsskyddet på grund av vad som har publicerats. Verket kan endast återkalla utgivningsbevis på formella grunder (se s. 10).

Personuppgifter

Att lägga ut personuppgifter på en webbplats som inte är grundlagsskyddad kan strida mot personuppgiftslagen.

Personuppgiftslagen

I personuppgiftslagen anges när och under vilka förutsättningar personuppgifter får behandlas. Med personuppgifter avses alla uppgifter (även bilder) som gör att man kan identifiera en fysisk, nu levande person. Lagen omfattar i princip all behandling som sker med hjälp av datorer av sådana personuppgifter. Huvudregeln är att det krävs samtycke från den person vars uppgifter ska behandlas, t.ex. läggas ut på en webbplatsen.

Gäller inte personuppgiftslagen för grundlagsskyddade webbplatser?

Personuppgiftslagen gäller inte för grundlagsskyddade webbplatser om tillämpningen av personuppgiftslagen skrider mot yttrandefrihetsgrundlagen. Datainspektionen är därmed i princip förhindrad att ingripa mot publicering på en grundlagsskyddad webbplats.

Ansvar för ett offentliggörande av kränkande uppgifter om en person i grundlagsskyddade medier kan i stället göras gällande enligt reglerna om förtal (se s. 20).

Mer information om personuppgiftslagen hittar du på Datainspektionens webbplats.

Datainspektionen

Box 8114

104 20 Stockholm

Tfn 08-657 61 00

datainspektionen@datainspektionen.se

www.datainspektionen.se

Upphovsrätt

Den som publicerar material på Internet bör vara medveten om att materialet kan omfattas av upphovsrätten och att man då behöver rättighetsinnehavarens tillstånd för att publicera det. Det gäller oavsett om publiceringen är grundlagsskyddad eller inte. Information om upphovsrätten ges i första hand av följande organisationer:

Musik

STIM (Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå)

Box 27327

102 54 Stockholm

Tfn 08-783 88 00

info@stim.se

www.stim.se

SAMI (Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation)

Döbelnsgatan 3

111 40 Stockholm

Tfn 08-453 34 00

info@sami.se

www.sami.se

IFPI (International Federation of the Phonographic Industry)

Box 1429

111 84 Stockholm

Tfn 08-735 97 50

info@ifpi.se

www.ifpi.se

Program

Copyswede

Industrigatan 2A

112 46 Stockholm

Tfn 08-545 667 00

copyswede@copyswede.se

www.copyswede.se

Texter

SFF (Sveriges Författarförbund)

Box 3157

103 63 Stockholm

Tfn 08-545 132 00

sff@sff.info

www.forfattarforbundet.se

ALIS (Administration av Litterära Rättigheter i Sverige)

Drottninggatan 85

111 60 Stockholm

Tfn 08-411 98 10

alis@alis.org

www.alis.org

Lagar

Detta dokument är sammanställt av Radio- och TV-verket. Den officiella versionen är den tryckta utgåvan av SFS. Kontrollera därför texten mot den tryckta versionen. Radio- och TV-verket ansvarar ej för felskrivningar.

Webbsändningar, I kap. 6 § yttrandefrihetsgrundlagen

Grundlagen är tillämplig på sändningar av radioprogram som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel. Med sådana sändningar av radioprogram avses även tillhandahållande av direktsända och inspelade program ur en databas.

Webbplatser (databaser), I kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen [...]

Denna grundlags föreskrifter om radioprogram tillämpas också när en redaktion för en tryckt periodisk skrift eller för radioprogram, ett företag för yrkesmässig framställning av tryckta eller därmed enligt tryckfrihetsförordningen jämställda skrifter eller av tekniska upptagningar eller en nyhetsbyrå med hjälp av elektromagnetiska vågor

1. på särskild begäran tillhandahåller allmänheten information ur en databas, vars innehåll kan ändras endast av den som driver verksamheten, direkt genom överföring eller indirekt genom framställning av en teknisk upptagning, en skrift eller en bild, eller
2. annars, enligt överenskommelser i förväg, tillhandahåller allmänheten information som överförs direkt ur en sådan databas som anges i 1.

Vad som sägs i första stycket gäller också annan som har utgivningsbevis för sådan verksamhet. För att utgivningsbevis skall utfärdas krävs att

- verksamheten är ordnad på det sätt som anges i första stycket och att överföringarna utgår från Sverige,
- behörig utgivare utsetts och åtagit sig uppdraget,
- verksamheten har ett namn som är sådant att det inte finns risk för att det lätt kan förväxlas med namn på en annan verksamhet enligt denna paragraf.

Ett utgivningsbevis gäller för en period av tio år från utfärdandet. Därefter förfaller beviset. Beviset får förnyas, varje gång för tio år från utgången av den föregående tioårsperioden, om det finns förutsättningar att utfärda sådant bevis. Utgivningsbevis får återkallas om förutsättningar att utfärda sådant bevis inte längre finns, om verksamheten inte påbörjats inom sex månader från den dag då utgivningsbeviset utfärdades eller

om den som drev verksamheten anmält att den upphört. Om utgivningsbeviset förfaller eller återkallas, tillämpas därefter föreskrifter i lag eller annan författning.

Närmare bestämmelser om utfärdande, förfall, förnyelse och återkallelse av utgivningsbevis meddelas i lag.

Varje databas skall ha ett namn. Närmare bestämmelser om sådana namn meddelas i lag.

Föreskrifter om straff för den som bryter mot en föreskrift som meddelats med stöd av fjärde eller femte stycket meddelas i lag. Lag (2002:909).

Lag (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden (tillämpningslagen)

3 kap.

17 § Beträffande program som direktsänds får den som skall utse utgivare besluta att, i stället för utgivaren, var och en som framträder i programmet själv skall svara för yttrandefrihetsbrott som han begår. Ett sådant beslut skall före sändningen meddelas de berörda och antecknas i ett särskilt register hos den som bedriver sändningsverksamheten. Anteckningen skall innehålla uppgifter om namn, födelsetid och bostadsadress för var och en som avses med beslutet. Om inte detta sker, är beslutet utan verkan.

Ett utdrag ur registret skall genast sändas till Radio- och TV-verket varje gång ett beslut har antecknats i det. Lag (1994:1033).

18 § Bestämmelserna i 12-15 §§ tillämpas också i fråga om sådant tillhandahållande av information som avses i 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen. Den som bedriver sådan verksamhet skall till Radio- och TV-verket anmäla vilket namn databasen har. Namnet skall innehålla databasens domännamn eller motsvarande uppgift. När ett sådant programföretag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända radioprogram också driver verksamhet enligt 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen, skall i stället för vad som anges i 1 § första stycket gälla att

- utgivare skall utses för verksamheten,
- uppgift om vem som är utgivare, och i förekommande fall ställföreträdare, skall antecknas i register hos programföretaget. Lag (2002:911).

19 § Utgivningsbevis för verksamhet enligt 1 kap. 9 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen utfärdas av Radio- och TV-verket på ansökan av den som bedriver verksamheten.

En ansökan skall innehålla uppgift om databasens namn, vem som bedriver verksamheten, från vilken ort överföringarna utgår och vem som utsetts till utgivare samt, i förekommande fall, ställföreträdare för utgivaren. Namnet skall innehålla databasens domännamn eller motsvarande uppgift.

Ansökan skall också innehålla en teknisk beskrivning av verksamheten. Av beskrivningen skall det framgå hur information tillhandahålls allmänheten. Beskrivningen

skall ha sådan omfattning att det framgår om verksamheten uppfyller förutsättningarna enligt 1 kap. 9 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen.

Till en ansökan skall fogas bevis att utgivaren uppfyller de behörighetsvillkor som anges i yttrandefrihetsgrundlagen och att utgivaren har åtagit sig uppdraget. Lag (2002:911).

20 § Om en ansökan om utgivningsbevis inte uppfyller vad som föreskrivs i 19 §, skall sökanden föreläggas att inom viss tid avhjälpa bristen. Gör sökanden inte det, får ansökan avvisas. Lag (2002:911).

21 § I god tid innan ett utgivningsbevis förfaller enligt 1 kap. 9 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen skall Radio- och TV-verket till den som bedriver verksamheten sända en påminnelse om att bevisets giltighetstid är begränsad till tio år och att beviset förfaller, om en ansökan om förnyelse av beviset inte har kommit in till myndigheten före tioårsperiodens utgång.

Beslut om att ett utgivningsbevis skall anses förfallet vid tioårsperiodens utgång meddelas av Radio- och TV-verket.

En ansökan om förnyelse av ett utgivningsbevis får göras tidigast ett år före och senast på dagen för tioårsperiodens utgång. För en ansökan om förnyelse gäller i övrigt samma bestämmelser som för den första ansökan. Om en ansökan om förnyelse har gjorts i rätt tid, fortsätter beviset att gälla till dess att beslutet med anledning av ansökan har vunnit laga kraft. Lag (2002:911).

22 § Om de förhållanden som avses i 19 § andra-fjärde styckena ändras, skall den som bedriver verksamheten genast anmäla detta till Radio- och TV-verket. Lag (2002:911).

23 § I 1 kap. 9 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen föreskrivs i vilka fall utgivningsbevis får återkallas. Om ett utgivningsbevis inte borde ha utfärdats på grund av risk för förväxling med namn på en annan verksamhet, får beviset dock återkallas endast om det inom sex månader sedan beviset utfärdades visas att ansökan borde ha avslagits på grund av denna risk. Beslut om återkallelse av utgivningsbevis meddelas av Radio- och TV-verket. I ärenden om återkallelse skall den som bedriver verksamheten och utgivaren få tillfälle att yttra sig, om det kan ske. Lag (2002:911).

24 § Beslut av Radio- och TV-verket i ärenden om utgivningsbevis får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Lag (2002:911).

25 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnar oriktig uppgift i en ansökan om utgivningsbevis skall dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Detsamma gäller den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot vad som föreskrivs i 22 § om skyldighet att anmäla ändrade förhållanden.

Justitiekanslern är åklagare i mål om ansvar för sådana brott som avses i första stycket. Lag (2002:911).

26 § I varje sådant tillhandahållande som avses i 1 kap. 9 § första eller andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen skall en uppgift om verksamhetens namn och utgivare och vem som har utsett denne lämnas. Om en ställföreträdare för utgivaren tjänstgör, skall det lämnas en uppgift om vem ställföreträdaren är. Uppgifterna skall vara lättillgängliga, tydliga och anges i anslutning till varandra. Lag (2002:911).

- 27 § Radio- och TV-verket skall föra register över verksamheter enligt 1 kap. 9 § första och andra styckena yttrandefrihetsgrundlagen. Registret får föras med hjälp av automatiserad behandling. Det får innehålla uppgifter om databasens namn, vem som bedriver verksamheten, från vilken ort överföringarna utgår, vem som utsetts till utgivare och, i förekommande fall, ställföreträdare för utgivaren, en teknisk beskrivning av verksamheten samt tidpunkt för utfärdande och förnyelse av utgivningsbevis. Lag (2002:911).
- 28 § Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för utdrag ur register över verksamheter enligt 1 kap. 9 § första och andra styckena yttrandefrihetsgrundlagen. Regeringen får också meddela föreskrifter om ansökningsavgifter i ärenden om utgivningsbevis för verksamhet enligt 1 kap. 9 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen. Lag (2002:911).

Gemensamma bestämmelser

- 29 § Utlänningar får på samma villkor som svenska medborgare vara utgivare av radioprogram.
- 30 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot vad som i detta kapitel föreskrivs om skyldighet att anteckna eller anmäla utgivare skall dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Detsamma gäller den som bedriver verksamhet med utgivningsbevis enligt 1 kap. 9 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen och som uppsåtligen eller av oaktsamhet vid behov inte anmäler ny utgivare.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot vad som i detta kapitel föreskrivs om skyldighet att lämna uppgift om ställföreträdare eller att anmäla namn på verksamhet som bedrivs enligt 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen skall dömas till penningböter.

Justitiekanslern är åklagare i mål om ansvar för sådana brott som avses i första och andra styckena. Lag (2002:911).

5 kap.

- 3 § Den som sänder radioprogram till allmänheten skall ombesörja att varje program spelas in. Denna skyldighet gäller också sådana radioprogram som avses i 1 kap. 7 § andra stycket tryckfrihetsförordningen. Inspelningen skall bevaras i minst sex månader från sändningen eller, i fråga om sådant tillhandahållande som avses i 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen, från det att informationen inte längre tillhandahålls. Beträffande överföringar som omfattas av 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen och motsvarande överföringar enligt 1 kap. 7 § andra stycket tryckfrihetsförordningen är det tillräckligt att det dokumenteras vilken information som vid varje tidpunkt tillhandahålls.

Den som här i landet för någon annans räkning bedriver sändningsverksamhet över satellit eller som upplåter satellitkapacitet skall också ombesörja att varje program spelas in och bevaras. Detta gäller dock inte om någon annan skall göra detta enligt första stycket.

Skyldigheten enligt första stycket gäller inte samtidig och oförändrad vidaresändning av radioprogram genom trådnät. Lag (2002:911).

Lag (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor

Tillämpningsområde

- 1 § Denna lag gäller elektroniska anslagstavlor. Med elektronisk anslagstavla avses i denna lag en tjänst för elektronisk förmedling av meddelanden.
- I lagen avses med meddelande text, bild, ljud eller information i övrigt.
- 2 § Lagen gäller dock inte
1. tillhandahållande endast av nät eller andra förbindelser för överföring av meddelanden eller av andra anordningar som krävs för att kunna ta i anspråk ett nät eller annan förbindelse,
 2. förmedling av meddelanden inom en myndighet eller mellan myndigheter eller inom ett företag eller en koncern,
 3. tjänster som skyddas av tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen, eller
 4. meddelanden som är avsedda bara för en viss mottagare eller en bestämd krets av mottagare (elektronisk post).

Information till användarna

- 3 § Den som tillhandahåller en elektronisk anslagstavla skall lämna information till var och en som ansluter sig till tjänsten om sin identitet och i vilken utsträckning inkomna meddelanden blir tillgängliga för andra användare.

Uppsikt över tjänsten

- 4 § Den som tillhandahåller en elektronisk anslagstavla skall, för att kunna fullgöra sin skyldighet enligt 5 §, ha sådan uppsikt över tjänsten som skäligen kan krävas med hänsyn till omfattningen och inriktningen av verksamheten.

Skyldighet att ta bort vissa meddelanden

- 5 § Om en användare sänder in ett meddelande till en elektronisk anslagstavla skall den som tillhandahåller tjänsten ta bort meddelandet från tjänsten eller på annat sätt förhindra vidare spridning av meddelandet, om
1. meddelandets innehåll uppenbart är sådant som avses i bestämmelserna i 16 kap. 5 § brottsbalken om uppvigling, 16 kap. 8 § brottsbalken om hets mot folkgrupp, 16 kap. 10 a § brottsbalken om barnpornografibrott eller 16 kap. 10 b § brottsbalken om olaga våldsskildring, eller
 2. det är uppenbart att användaren har gjort intrång i upphovsrätt eller i rättighet som skyddas genom föreskrift i 5 kap. lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk genom att sända in meddelandet.
- För att kunna fullgöra sin skyldighet enligt första stycket har den som tillhandahåller tjänsten rätt att ta del av meddelanden som förekommer i tjänsten.

Skyldigheten enligt första stycket och rätten enligt andra stycket gäller också den som på tillhandahållarens uppdrag har uppsikt över tjänsten.

Straff

6 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 3 § döms till böter.

7 § Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot 5 § första stycket döms till böter eller fängelse i högst sex månader eller, om brottet är grovt, till fängelse i högst två år. I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Första stycket tillämpas inte, om det för gärningen kan dömas till ansvar enligt brottsbalken eller lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Förverkande

8 § Datorer och annan egendom som har använts som hjälpmedel vid brott enligt 7 § denna lag får förklaras förverkade, om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl. Detsamma gäller egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel vid sådant brott, om brottet har fullbordats. Förverkande får helt eller delvis underlåtas om förverkandet är oskäligt. Lag (2005:315).

På samma sätt som yttrandefriheten i t.ex. radio, TV och tryckta tidningar skyddas genom grundlagarna kan yttrandefriheten skyddas vid publicering på Internet.

I *Att publicera på Internet* kan du läsa om vad grundlagskyddet för yttrandefrihet vid publicering på Internet innebär, vilka former av publicering det omfattar och vad som krävs för att få ett sådant skydd.

RADIO- OCH TV-VERKET

Box 33, 121 25 Stockholm-Globen • 08-606 90 80 • rtv@rtvv.se • www.rtvv.se